



ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΧΑΡΑΔΡΑ ΑΩΟΥ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

953
AP

THE AOOS RAVINE

Die Schlucht von Aooos

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Χαράδρα Αώου

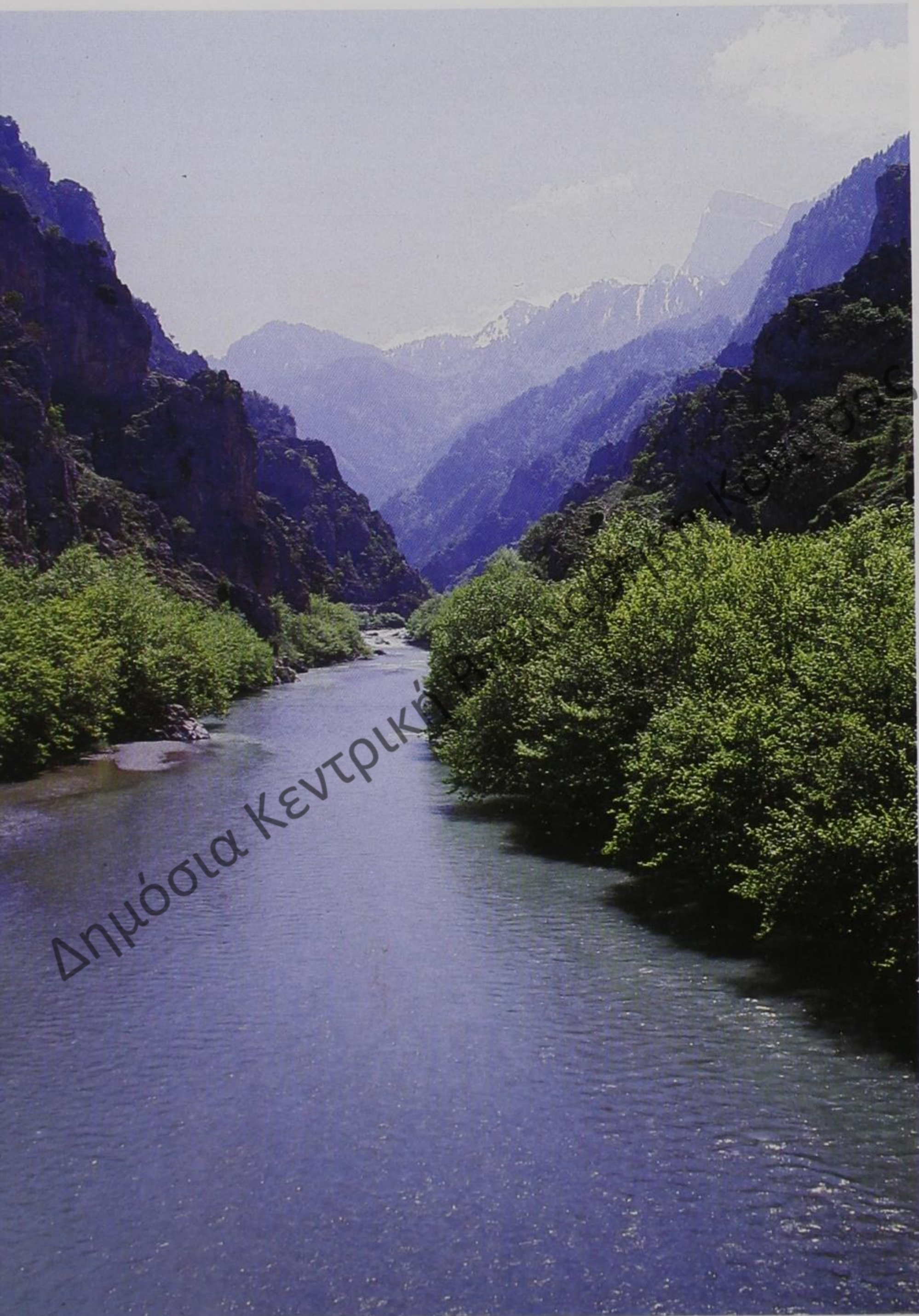
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΗΣ Δ/29/958
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 7/6/95
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. 914953 ΧΑΡ

Καθ. γλ. 7030

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Κόνιτσα, 1995

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



Η χαράδρα Αώου από Πέτρινη Γέφυρη
of the ravine from the Stone Bridge
ansicht der Schlucht des Aeos von der Steinbrücke

PHOTO B. RAPTIS

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. Το βιβλίο αυτό εκδίδεται με τη φροντίδα του Δήμου Κόνιτσας, με στόχο την προβολή της χαράδρας Αώου, η οποία αποτελεί ένα μνημείο φυσικής ομορφιάς, πλούσιας και σπάνιας χλωρίδας και πανίδας. Η χρηματοδότηση έγινε από το Κοινοτικό Πρόγραμμα LEADER

2. Με την έκδοση αυτού του βιβλίου ευελπιστούμε ότι βοηθάμε να γίνει ευρύτερα γνωστή αυτή η άγνωστη αλλά τόσο όμορφη περιοχή της Ελλάδος ώστε να συμβάλλει στην προσφορά αναψυχής, στην ορθολογική τουριστική αξιοποίηση και κατά συνέπεια στην αναβάθμιση της περιοχής αυτής της Ελλάδας.

Αντικείμενο της έκδοσης αυτής είναι η αναφορά στη γεωγραφική θέση, στη μορφολογία της χαράδρας Αώου, παρέχονται ακόμη γενικά στοιχεία του οικοσυστήματος καθώς και οι διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει ο επισκέπτης για τη γνωριμία του με αυτήν.

Την επιμέλεια της συγγραφής και έκδοσης αυτού του βιβλίου είχαν οι Ιορδάνης Χατζημελετίου, Δασολόγος και Αθανάσιος Κατής, Τεχνολόγος δασοπονίας.

Ευχαριστούμε το φωτογράφο κ. Λάμπρο Ράπτη, τον κ. Παντελή Κυρίτση και τον κ. Χαρητάκη Παπαϊωάννου που παραχώρησαν ευγενικά το φωτογραφικό υλικό αυτού του βιβλίου.

Ευχαριστούμε το Δήμαρχο Κόνιτσας κ. Πρόδρομο Χατζηεφραιμίδη για την αμέριστη συμπαράσταση στην έκδοση αυτού του φυλλαδίου.

Τέλος θέλουμε να κάνουμε γνωστό ότι οι παρακάτω τρεις διαδρομές έχουν σημανθεί με μέριμνα του Δήμου Κόνιτσας.



Άποψη χαράδρας Αώου από Ροϊδοβούνι

View of the ravine from Roidovouni

Die Ansicht der Schlucht des Aeos vom Rodovouni

PHOTO H. PAPAIOANOU

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ

Η χαράδρα Αώου αποτελεί τμήμα του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου και εντοπίζεται στη Βορειοδυτική ηπειρωτική Πίνδο, του νομού Ιωαννίνων και νοτιοανατολικά της Κόνιτσας.

Σχηματίζεται στις νοτιοανατολικές και δυτικές πλαγιές του όρους Τραπεζίτσα - Ροϊδοβούνι, τα οποία αποτελούν παραφυάδες του όρους Σμόλικας, έχοντας κατεύθυνση από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά.

Τη χαράδρα διασχίζει ο ποταμός Αώος γνωστός για το φυσικό του κάλλος και τις ομορφιές του. Το δαιδαλώδες και η ορμητικότητα του ποταμού προσελκύουν πλήθη επισκεπτών και το καθιστούν μοναδικό για το άθλημα του κανόε-καγιάκ καθώς και για τους επισκέπτες οι οποίοι μπορούν να απολαύσουν το μοναδικό τοπίο της περιοχής.

Η πρόσβαση της χαράδρας είναι δυνατή από τη μονότοξη πέτρινη γέφυρα του ποταμού Αώου, στο κάτω άκρο της πόλης Κόνιτσας. Η Κόνιτσα εντοπίζεται στο βόρειο άκρο του Νομού Ιωαννίνων και είναι κτισμένη στους πρόποδες του όρους Τραπεζίτσα, σε υψόμετρο 650 μ. Η πρόσβαση σε αυτήν είναι δυνατή από την Εθνική Οδό Ιωαννίνων - Κοζάνης και απέχει 65 χιλιόμετρα από τα Ιωάννινα.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΑΡΑΔΡΑΣ ΑΩΟΥ

Η χαράδρα Αώου βρίσκεται όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μεταξύ της Τύμφης και του Σμόλικα. Το μικρότερο υψόμετρο αυτής είναι 400 μ. (γεφύρι Κόνιτσας), ενώ το μεγαλύτερο είναι 2032 μ. για την οροσειρά του Σμόλικα και 2497 μ. για την οροσειρά της Τύμφης.

Χαρακτηριστικό της είναι η έντονη ορεογραφική διαμόρφωση, με τις απόκρημνες πλαγιές, τις μεγάλες κλίσεις και τις απρόσμενες εξάρσεις.

Ιδιαίτερα κοντά στην Κόνιτσα καθοδόν προς τη Μονή Στομίου, παρατηρούμε πάμπολλες πτυχώσεις που δημιουργούν μια αξιόλογη αισθητική ιδιαιτερότητα, ενώ προς τα νοτιανατολικά αυτής βρίσκονται πολυάριθμες εξάρσεις, συμπληρώνοντας την ομορφιά του τοπίου.

Γενικά στο δυτικό τμήμα της χαράδρας Αώου οι κλίσεις είναι μεγάλες, αλλά όχι απότομες σε αντίθεση με το ανατολικό της τμήμα που έχει τη μορφή φαραγγιού με ψηλά και κάθετα τοιχώματα.

Η χαράδρα Αώου αποτελεί μια βαθιά τομή στο ανάγλυφο της Βορείου Πίνδου και σχηματίσθηκε από τη διαβρωτική ενέργεια του νερού κατά την πάροδο χιλιάδων ετών. Το νερό είναι υπεύθυνο για τις έντονες πτυχώσεις στις πλαγιές των βουνών, που με τη διαβρωτική ικανότητα παρασύρει και εναποθέτει στα χαμηλότερα στερεά υλικά.

Παρόλα αυτά όμως η βλάστηση καλύπτει σχεδόν το σύνολο της έκτασης, ακόμη και στα κάθετα βραχώδη σημεία.

Υδρολογικές συνθήκες

Το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής είναι ο ποταμός Αώος, που πηγάζει από τον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα, με συνολικό μήκος από τις πηγές μέχρι την έξοδό του στην πεδιάδα της Κόνιτσας 50 περίπου χιλιόμετρα.

Το υδρολογικό δίκτυο της περιοχής περιλαμβάνει πάμπολλα ορεινά ρέματα σταθερής αλλά κυρίως περιοδικής παροχής. Αυτά είναι υπεύθυνα για τις έντονες πτυχώσεις στις πλαγιές των βουνών.

Η διάβρωση είναι μεγάλη κυρίως στα πιο άγονα τμήματα, όπου η δασοκάλυψη είναι μικρή, στις ισχυρές κλίσεις, πράγμα το οποίο συμβαίνει στην αλπική ζώνη.

Όσον αφορά τις πηγές, η από ασβεστόλιθο γεωλογική υποδομή της περιοχής έχει σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση αυτών, κυρίως στα μικρότερα υψόμετρα, λόγω των ρωγμών που εμφανίζονται σε αυτό το πέτρωμα.

Αντίθετα όπου κυριαρχεί ο φλύσχης οι πηγές παρουσιάζονται σε μεγάλα υψόμετρα.

Γενικά όμως επειδή στη μεγαλύτερη έκταση της υπό μελέτη περιοχής κυριαρχεί ο ασβεστόλιθος, η ύπαρξη πηγαίων υδάτων στις μέσες και υψηλότερες περιοχές της χαράδρας είναι σπάνια.

Κατά συνέπεια καλό θα ήταν ο επισκέπτης, εφόσον δε γνωρίζει ο ικανοποιητικό βαθμό την περιοχή να προμηθευτεί νερό για την ατομική του χρήση.

Κλιματικές συνθήκες

Το κλίμα της περιοχής της χαράδρας Αώου ποικίλλει ανάλογα με το υψόμετρο. Προς τα χαμηλότερα αυτής, κατά μήκος του ποταμού Αώου, το κλίμα είναι υγρό μεσογειακό, ενώ ανεβαίνοντας προς τα υψηλότερα το κλίμα γίνεται ψυχρότερο.

Οι χιονοπτώσεις είναι έντονες κατά τους χειμερινούς μήνες και περιοχές με μεγάλο υψόμετρο παραμένουν καλυμμένες από τα μέσα Οκτωβρίου ως το Μάιο.

Παγετώνες παρατηρούνται στην περιοχή, στις πλαγιές της Γκαμήλας, ιδιαίτερα δε στις βαθιές χαράδρες και πτυχώσεις του εδάφους. Στις

διαδρομή από Κόνιτσα προς μονή Στομίου απαντώνται υπολείματα παλιού Παγετώνα (Λάκκος Καρβούνη).

Χλωρίδα - πανίδα

Η χαράδρα Αώου από άποψη χλωρίδας και πανίδας αποτελεί ένα από τα λιγοστά εναπομείναντα μουσειά της φύσεως στην Ελλάδα.

Λόγω του δυσπρόσιτου της περιοχής, οι ανθρωπογενείς επεμβάσεις που έχουν ασκηθεί κατά το παρελθόν ή ασκούνται σήμερα, είναι ελάχιστες, με αποτέλεσμα το οικοσύστημα να διατηρείται ανέπαφο και να εξελίσσεται σύμφωνα με τη φυσική νομοτέλεια.

Η μόνη ανθρώπινη δραστηριότητα που ασκείται σήμερα στη χαράδρα του Αώου είναι η βοσκή μικρού αριθμού ζώων, τα οποία επειδή κινούνται σε μεγάλη έκταση δεν επιβαρύνουν σημαντικά το φυσικό περιβάλλον.

Χλωρίδα

Η βλάστηση της χαράδρας Αώου, μπορεί να χωρισθεί σε πέντε ζώνες:

1. Παραποτάμια βλάστηση
2. Παραμεσογειακή ζώνη βλαστήσεως
3. Ζώνη δασών οξυάς ελάτης
4. Ζώνη ψυχροβίων κωνοφόρων
5. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων

α. Παρόχθια ζώνη βλαστήσεως

Αρχίζει από το ύψος της επιφάνειας του ποταμού και εκτείνεται σε μια στενή λωρίδα εδάφους παράλληλα προς τις όχθες, με πλάτος που

κυμαίνεται περί τα 50 μ.

Καλύπτεται κυρίως από υγρόφιλη βλάστηση όπως ο πλάτανος (*Platanus orientalis*), το κλήθρο (*Alnus glutinosa*), διάφορα είδη ιτιάς (*Salix sp.*), ενώ σπανιότερα εμφανίζεται η μαύρη λεύκη (*Populus nigra*).

Από το γεφύρι της Κόνιτσας και μέχρι το αρδευτικό φράγμα κυριαρχούν τα πλατάνια, με την πυκνή τους κόμη και τους κουφαλερούς κορμούς. Από το φράγμα και πάνω, τα πλατάνια αραιώνουν και κυριαρχεί η ιτιά και το κλήθρο. Καθώς προχωρούμε προς το εσωτερικό της χαράδρας, η βλάστηση αλλάζει πάλι, με την εμφάνιση κοντά στο ποτάμι του φράξου (*Fraxinus sp.*), του σφενδάμου (*Acer sp.*), της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*), πράγμα το οποίο είναι σπανιότατο γιατί στην παρόχθια ζώνη αναπτύσσονται κυρίως είδη που αντέχουν στην κατάκλυση του νερού όπως οι ιτιές και τα πλατάνια, ενώ αντίθετα τα παραπάνω αναφερόμενα είδη εντάσσονται στην ορεινή χλωρίδα των οποίων οι βιολογικές ιδιότητες δεν ταιριάζουν με τις αντίστοιχες των παρόχθιων ειδών.

β. Παραμεσογειακή ζώνη βλαστήσεως

Αυτή εμφανίζεται αμέσως μετά την παρόχθια ζώνη και φθάνει κατά θέσεις μέχρι τα 1.200 μ. περίπου.

Κατ' αρχάς εμφανίζεται στο δυτικό τμήμα της χαράδρας, που ευρίσκεται κοντά στην Κόνιτσα, στο οποίο εξαιτίας της έντονης υποβάθμισης του εδάφους, από την υπερβόσκηση των παλαιότερων ετών, κυριαρχούν κυρίως τα φρύγανα της ασφάκας (*Phlomis fruticosa*) και της *Salvia officinalis* καθώς και θαμνώνες πυξαριού (*Buxus sempervirens*).

Προς το εσωτερικό της χαράδρας του Αώου καθώς και πάνω της ανωτέρω αναφερομένης ζώνης του δυτικού τμήματος εμφανίζονται είδη όπως: ο γαύρος (*Carpinus* sp.), η κοκορεβιθιά (*Pistacia* sp.), η αγριοτριανταφυλλιά (*Rubus* sp.), το χρυσόξυλο (*Phus* sp.), ο φράξος (*Fraxinus* sp.), είδη σορβιάς (*Sorbus* sp.), η οστριά (*Ostrya carpinifolia*), είδη σφενδάμου (*Acer* sp.) είδη φλαμουριάς (*Tilia* sp.), είδη λεπτοκερυάς (*Coryllus* sp.), είδη δρυός (*Quercus* sp.), κρανιά (*Cornus* sp.), η ιπποκαστανιά (*Aesculus hippocastanum*), κ.λπ.

Μεταβατική ζώνη της παραμεσογείου ζώνης βλαστήσεως με τη ζώνη οξυάς ελάτης αποτελεί η ζώνη των παραμεσογείων ολιγότερο ξηροθερμοβίων κωνοφόρων με αντιπροσωπευτικό είδος τη Μαύρη Πεύκη (*Pinus nigra*), που απαντάται σε μίξη με την οξυά την ελάτη και με διάφορα άλλα πλατύφυλλα είδη.

γ. Ζώνη δασών οξυάς ελάτης

Εμφανίζεται πάνω από την προηγούμενη ζώνη και φθάνει κοντά στα δασοόρια, σε υψόμετρο 1.800 μ. περίπου. Τα κυριότερα είδη που απαντώνται σε αυτή τη ζώνη είναι η υβριδογενής ελάτη (*Abies hybridogenus*), και η οξυά (*Fagus silvatica*).

δ. Ζώνη ψυχροβίων κωνοφόρων

Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από την παρουσία της λευκόδερμης πεύκης (*Pinus leucodermis*), η οποία ευρίσκεται σε αμιγή μορφή στην Τραπεζίτσα ενώ στην οροσειρά της Τύμφης σχηματίζει μικτές ενώσεις με την οξυά.

Η διάβρωση είναι μεγάλη κυρίως στα πιο άγονα τμήματα, όπου η δασοκάλυψη είναι μικρή, στις ισχυρές κλίσεις, πράγμα το οποίο συμβαίνει στην αλπική ζώνη.

Όσον αφορά τις πηγές, η από ασβεστόλιθο γεωλογική υποδομή της περιοχής έχει σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση αυτών, κυρίως στα μικρότερα υψόμετρα, λόγω των ρωγμών που εμφανίζονται σε αυτό το πέτρωμα.

Αντίθετα όπου κυριαρχεί ο φλύσχης οι πηγές παρουσιάζονται σε μεγάλα υψόμετρα.

Γενικά όμως επειδή στη μεγαλύτερη έκταση της υπό μελέτη περιοχής κυριαρχεί ο ασβεστόλιθος, η ύπαρξη πηγαίων υδάτων στις μέσες και υψηλότερες περιοχές της χαράδρας είναι σπάνια.

Κατά συνέπεια καλό θα ήταν ο επισκέπτης, εφόσον δε γνωρίζει σε ικανοποιητικό βαθμό την περιοχή να προμηθευτεί νερό για την ατομική του χρήση.

Κλιματικές συνθήκες

Το κλίμα της περιοχής της χαράδρας Αώου ποικίλλει ανάλογα με το υψόμετρο. Προς τα χαμηλότερα αυτής, κατά μήκος του ποταμού Αώου, το κλίμα είναι υγρό μεσογειακό, ενώ ανεβαίνοντας προς τα υψηλότερα το κλίμα γίνεται ψυχρότερο.

Οι χιονοπτώσεις είναι έντονες κατά τους χειμερινούς μήνες και οι περιοχές με μεγάλο υψόμετρο παραμένουν καλυμμένες από τα μέσα Οκτωβρίου ως το Μάιο.

Παγετώνες παρατηρούνται στην περιοχή, στις πλαγιές της Γκαμήλας ιδιαίτερα δε στις βαθιές χαράδρες και πτυχώσεις του εδάφους. Στη

διαδρομή από Κόνιτσα προς μονή Στομίου απαντώνται υπολείματα παλιού Παγετώνα (Λάκκος Καρβούνη).

Χλωρίδα - πανίδα

Η χαράδρα Αώου από άποψη χλωρίδας και πανίδας αποτελεί ένα από τα λιγοστά εναπομείναντα μουσεια της φύσεως στην Ελλάδα.

Λόγω του δυσπρόσιτου της περιοχής, οι ανθρωπογενείς επεμβάσεις που έχουν ασκηθεί κατά το παρελθόν ή ασκούνται σήμερα, είναι ελάχιστες, με αποτέλεσμα το οικοσύστημα να διατηρείται ανέπαφο και να εξελίσσεται σύμφωνα με τη φυσική νομοτέλεια.

Η μόνη ανθρώπινη δραστηριότητα που ασκείται σήμερα στη χαράδρα του Αώου είναι η βοσκή μικρού αριθμού ζώων, τα οποία επειδή κινούνται σε μεγάλη έκταση δεν επιβαρύνουν σημαντικά το φυσικό περιβάλλον.

Χλωρίδα

Η βλάστηση της χαράδρας Αώου, μπορεί να χωρισθεί σε πέντε ζώνες:

1. Παραποτάμια βλάστηση
2. Παραμεσογειακή ζώνη βλαστήσεως
3. Ζώνη δασών οξυάς ελάτης
4. Ζώνη ψυχροβίων κωνοφόρων
5. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων

α. Παρόχθια ζώνη βλαστήσεως

Αρχίζει από το ύψος της επιφάνειας του ποταμού και εκτείνεται σε μια στενή λωρίδα εδάφους παράλληλα προς τις όχθες, με πλάτος που

Ακόμη μεμονωμένα άτομα λευκόδερμης πεύκης απαντώνται μέχρι το υψόμετρο των 2300 μ. περίπου στις πλέον άγονες και απόκρημνες θέσεις. Εδώ παρουσιάζεται το φαινόμενο να εμφανίζεται ακόμη και στις κάθετες ορθοπλαγιές της Γκαμήλας, καταργώντας κάθε νόμο της φύσης.

ε. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων

Εμφανίζεται από τα δασοόρια και μέχρι τα μεγαλύτερα υψόμετρα της οροσειράς της Τύμφης. Εδώ οι κλιματικές συνθήκες είναι τόσο δυσμενείς για την ανάπτυξη του δάσους, που μόνο ανθεκτικά ποώδη φυτά μπορούν να προσαρμοσθούν.

Πανίδα

Η χαράδρα του Αώου αποτελεί βιότοπο για μεγάλη ποικιλία ζωικών ειδών, γιατί είναι εξαιρετικό καταφύγιο για πολλά είδη πτηνών, θηλαστικών και ιχθύων.

α. Θηλαστικά

Αποτελούν αναμφισβήτητα τη σπουδαιότερη παράμετρο του οικοσυστήματος, γιατί εδώ συναντώνται όλα τα μεγάλα και σπάνια θηλαστικά που υπάρχουν στη χώρα μας, από τα οποία τα σπουδαιότερα είναι τα παρακάτω:

1. Αγριόγιδο (*Rubicapra rubicapra*): Απαντάται σε μικρούς πληθυσμούς, στις απόκρημνες πλαγιές της Γκαμήλας και Τραπεζίτσας.

2. Αρκούδα (*Ursus arctus*): Η χαράδρα Αώου αποτελεί σημαντικό βιότοπο για την αρκούδα, η οποία κινδυνεύει με εξαφάνιση από τη χώρα μας.

3. Λύκος (*Canis lupus*): Ο λύκος είναι ένα από τα σαρκοφάγα που απαντάται σε μικρούς πληθυσμούς στη χαράδρα Αώου.

4. Ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*): Η συστηματική θήρα του κατά τα παλαιότερα χρόνια έχει ελαττώσει σημαντικά τον πληθυσμό του.

5. Αγριογούρουνο (*Sus scrofa*): Απαντάται σε αρκετά μεγάλους πληθυσμούς εξαιτίας της αυξημένης αναπαραγωγικής του ικανότητας.

6. Βίδρα (*Lutra lutra*): Το σπάνιο αυτό θηλαστικό ζει στις όχθες του Αώου και τρέφεται με ψάρια.

7. Λύγκας (*Felis Lynx*): Παλαιότερα ο λύγκας ζούσε στην περιοχή, αλλά έχει σήμερα σχεδόν εξαφανισθεί.

Ακόμη στην περιοχή απαντώνται και μικρότερα θηλαστικά, όπως ο λαγός, η αλεπού, το κουνάβι, η νυφίτσα, ο σκίουρος κ.λπ.

β. Πτηνά

Το φυσικό οικοσύστημα της χαράδρας προσφέρει καταφύγιο, σε ποικίλους πληθυσμούς πτηνών, σπάνιους και μη.

Τα είδη που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη εξάπλωση είναι ο σπίνος, η τσίχλα, η φάσα κ.λπ.

Ακόμη στη χαράδρα φιλοξενούνται και σπάνια για τη χώρα μας είδη όπως ο νεροκότσυφας, η χιονότσιχλα, ο μαύρος δρυοκολάπτης, η βουνοπαπαδίτσα.

Τέλος από τα αρπακτικά σημαντικότερα είναι ο χρυσαετός, ο σταυραετός, ο πετρίτης και ο φίδαετός.

κυμαίνεται περί τα 50 μ.

Καλύπτεται κυρίως από υγρόφιλη βλάστηση όπως ο πλάτανος (*Platanus orientalis*), το κλήθρο (*Alnus glutinosa*), διάφορα είδη ιτιάς (*Salix sp.*), ενώ σπανιότερα εμφανίζεται η μαύρη λεύκη (*Populus nigra*).

Από το γεφύρι της Κόνιτσας και μέχρι το αρδευτικό φράγμα κυριαρχούν τα πλατάνια, με την πυκνή τους κόμη και τους κουφαλερούς κορμούς. Από το φράγμα και πάνω, τα πλατάνια αραιώνουν και κυριαρχεί η ιτιά και το κλήθρο. Καθώς προχωρούμε προς το εσωτερικό της χαράδρας, η βλάστηση αλλάζει πάλι, με την εμφάνιση κοντά στο ποτάμι του φράξου (*Fraxinus sp.*), του σφενδάμου (*Acer sp.*), της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*), πράγμα το οποίο είναι σπανιότατο γιατί στην παρόχθια ζώνη αναπτύσσονται κυρίως είδη που αντέχουν στην κατάκλυση του νερού όπως οι ιτιές και τα πλατάνια, ενώ αντίθετα τα παραπάνω αναφερόμενα είδη εντάσσονται στην ορεινή χλωρίδα των οποίων οι βιολογικές ιδιότητες δεν ταιριάζουν με τις αντίστοιχες των παρόχθιων ειδών.

β. Παραμεσογειακή ζώνη βλαστήσεως

Αυτή εμφανίζεται αμέσως μετά την παρόχθια ζώνη και φθάνει κατά θέσεις μέχρι τα 1.200 μ. περίπου.

Κατ' αρχάς εμφανίζεται στο δυτικό τμήμα της χαράδρας, που ευρίσκεται κοντά στην Κόνιτσα, στο οποίο εξαιτίας της έντονης υποβάθμισης του εδάφους, από την υπερβόσκηση των παλαιότερων ετών, κυριαρχούν κυρίως τα φρύγανα της ασφάκας (*Phlomis fruticosa*) και της *Salvia officinalis* καθώς και θαμνώνες πυξαριού (*Buxus sempervirens*).

Προς το εσωτερικό της χαράδρας του Αώου καθώς και πάνω της ανωτέρω αναφερομένης ζώνης του δυτικού τμήματος εμφανίζονται είδη όπως: ο γαύρος (*Carpinus* sp.), η κοκορεβιθιά (*Pistacia* sp.), η αγριοτριανταφυλλιά (*Rubus* sp.), το χρυσόξυλο (*Phus* sp.), ο φράξος (*Fraxinus* sp.), είδη σορβιάς (*Sorbus* sp.), η οστριά (*Ostrya carpinifolia*), είδη σφενδάμου (*Acer* sp.) είδη φλαμουριάς (*Tilia* sp.), είδη λεπτοκερυάς (*Coryllus* sp.), είδη δρυός (*Quercus* sp.), κρανιά (*Cornus* sp.), η ιπποκαστανιά (*Aesculus hippocastanum*), κ.λπ.

Μεταβατική ζώνη της παραμεσογείου ζώνης βλαστήσεως με τη ζώνη οξυάς ελάτης αποτελεί η ζώνη των παραμεσογείων ολιγότερο ξηροθερμοβίων κωνοφόρων με αντιπροσωπευτικό είδος τη Μαύρη Πεύκη (*Pinus nigra*), που απαντάται σε μίξη με την οξυά την ελάτη και με διάφορα άλλα πλατύφυλλα είδη.

γ. Ζώνη δασών οξυάς ελάτης

Εμφανίζεται πάνω από την προηγούμενη ζώνη και φθάνει κοντά στα δασοόρια, σε υψόμετρο 1.800 μ. περίπου. Τα κυριότερα είδη που απαντώνται σε αυτή τη ζώνη είναι η υβριδογενής ελάτη (*Abies hybridogenus*), και η οξυά (*Fagus silvatica*).

δ. Ζώνη ψυχροβίων κωνοφόρων

Η ζώνη αυτή χαρακτηρίζεται από την παρουσία της λευκόδερμης πεύκης (*Pinus leucodermis*), η οποία ευρίσκεται σε αμιγή μορφή στην Τραπεζίτσα ενώ στην οροσειρά της Τύμφης σχηματίζει μικτές ενώσεις με την οξυά.

γ. Ιχθείς

Ο Αώος με το καθαρό νερό, την έντονη ροή και τις κατά τόπους εμβαθύνσεις, αποτελεί ιδανικό βιότοπο για τις άγριες πέστροφες (*Salmo trutta dandex*).

Επίσης απαντώνται και άλλα είδη όπως το τσιρώνι, η μπριάνα, το συρτάρι, το χάλι, η πλατίτσα.

Μονοπάτια

Η χαράδρα Αώου αποτελεί ένα μοναδικό φυσικό φαινόμενο. Οι μεγαλοπρεπείς κορυφές της γκαμήλας και οι κάθετες ορθοπλαγιές της, που κλείνουν ολόκληρη τη νότια πλευρά της δεν υστερούν σε σχέση με τα καλύτερα τοπία του κόσμου.

Οι έντονες πτυχώσεις στην αρχή της χαράδρας, οι απότομες εξάρσεις και το έντονα διαβρωμένο τοπίο δίνουν μια απρόσμενη αγριάδα στο χώρο, δημιουργώντας διάφορους γεωμορφολογικούς σχηματισμούς.

Η επίσκεψη στο χώρο της χαράδρας αποτελεί μια ξεχωριστή εμπειρία, γιατί αποτελεί ένα σπάνιο τοπίο με απaráμιλλη φυσική ομορφιά και ένα οικοσύστημα στο οποίο οι ανθρωπογενείς επιδράσεις είναι ελάχιστες.

Για να καταστεί δυνατή η επίσκεψη στη χαράδρα Αώου με σκοπό τη γνωριμία με αυτό το μεγίστου φυσικού κάλλους χώρο, ο περιηγητής πρέπει να ακολουθήσει ορισμένες διαδρομές οι οποίες αναφέρονται λεπτομερώς στη συνέχεια.

α. Αγ. Αθανάσιος - Τραπεζίτσα - Ροιδοβούνι

Έχει αφετηρία το εξωκλήσι Αγ. Αθανάσιος, που ευρίσκεται στο υψηλότερο σημείο της Κόνιτσας, σε σημείο της επαρχιακής οδού Κόνιτσας - Διστράτου.

Το μονοπάτι διασχίζει σε όλη τη διαδρομή του πυκνά δάση Μαύρης πεύκης - ελάτης, ενώ στις ψηλότερες θέσεις απαντώνται δάση λευκοδέρμου πεύκης.

Η όλη διαδρομή παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον για τον επισκέπτη, γιατί μπορεί να απολαύσει το πανέμορφο δάσος, ενώ από τις κορυφές Τραπεζίτσα (υψόμετρο 2022 μ.) και Ροιδοβούνι (υψόμετρο 1977 μ.) έχει πανοραμική άποψη της οροσειράς της Τύμφης, της χαράδρας Αώου, καθώς και όλης της περιοχής της Κόνιτσας.

Ο χρόνος που απαιτείται από την Κόνιτσα ως την Τραπεζίτσα και Ροιδοβούνι είναι περίπου τρεισήμισι ώρες και το μονοπάτι είναι μέτριου βαθμού δυσκολίας.

β. Γέφυρα Αώου - Μονή Στομίου - Σκαμνέλι

Η διαδρομή αυτή είναι η πλέον σημαντική, γιατί ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να διασχίσει κατά μήκος όλη τη χαράδρα.

Έχει σαν αφετηρία την πέτρινη γέφυρα του ποταμού Αώου, που βρίσκεται ακριβώς στο άνοιγμα όπου το ποτάμι αρχίζει να διασχίζει την πεδιάδα της Κόνιτσας.

Πριν να συνεχίσουμε την περιγραφή της διαδρομής, αξίζει να αναφερθούμε στο πέτρινο γεφύρι, αυτό το θαύμα αρχιτεκτονικής των

Πυρσογιανιτών μαστόρων. Έχει μήκος 40 μέτρα και ύψος 20 μ. πάνω από την κοίτη του ποταμού και κτίστηκε το έτος 1870 - 1871 από τον πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζο, με δαπάνες διαφόρων Κονιτσιωτών της εποχής εκείνης.

Το γεφύρι στάθηκε αναπάντεχα δυνατό, γιατί άντεξε σε πολλές πλημμύρες του Αώου.

Από το νότιο άκρο του γεφυριού αρχίζει ένας αγροτικός δρόμος που είχε διανοιχθεί για τις ανάγκες της ύδρευσης της Κόνιτσας.

Μετά από πορεία μιας ώρας περίπου, ακολουθώντας κατά θέσεις το δρόμο και κατά θέσεις το μονοπάτι, φθάνει κανείς στη Μονή Στομίου. Είναι κτισμένη στην κορυφή ενός κάθετου βράχου. Το γύρω τοπίο ιδίως το βορεινό και το ανατολικό είναι άγριο. Ογκώδεις και πανύψηλοι βράχοι και πάνω σε αυτούς φυτρωμένα πεύκα.

Η Μονή Στομίου κτίστηκε το 1774 και κατά καιρούς συγκέντρωνε λίγους μοναχούς και αρκετές φορές ερημωνόταν. Τα τελευταία χρόνια άρχισε η ανοικοδόμηση του μοναστηριού.

Κατά μήκος της διαδρομής προς τη Μονή Στομίου συναντώνται, προς το δυτικό τμήμα είδη της μεσογειακής και παραποτάμιας βλάστησης ενώ το ανατολικό τμήμα της διαδρομής καλύπτεται από δάση Μαύρης πεύκης και διαφόρων φυλλοβόλων ειδών.

Από τη Μονή Στομίου το μονοπάτι ανηφορίζει συνεχώς, με ανατολική κατεύθυνση, διασχίζοντας πυκνά δάση κωνοφόρων, περνά από τη θέση "Μύγα", ένα πανέμορφο οροπέδιο, που αξίζει να το επισκεφθεί κανείς. Στη

συνέχεια φθάνουμε στο "Πέρασμα Καρτερού", μια από τις ελάχιστες διαβάσεις της οροσειράς της Τύμφης, που σχηματίζεται μεταξύ των κορυφών "Τσούκα Αρόσια" και "Αβάλος", σε υψόμετρο 2350 μ., που είναι και το υψηλότερο σημείο του μονοπατιού.

Εδώ η δασική βλάστηση είναι ανύπαρκτη και μόνο η ποώδης βλάστηση μπορεί να αναπτυχθεί.

Από εδώ κατηφορίζοντας, μετά από πορεία 3 ωρών περίπου, φθάνουμε στο Σκαμνέλι Σαγορίου.

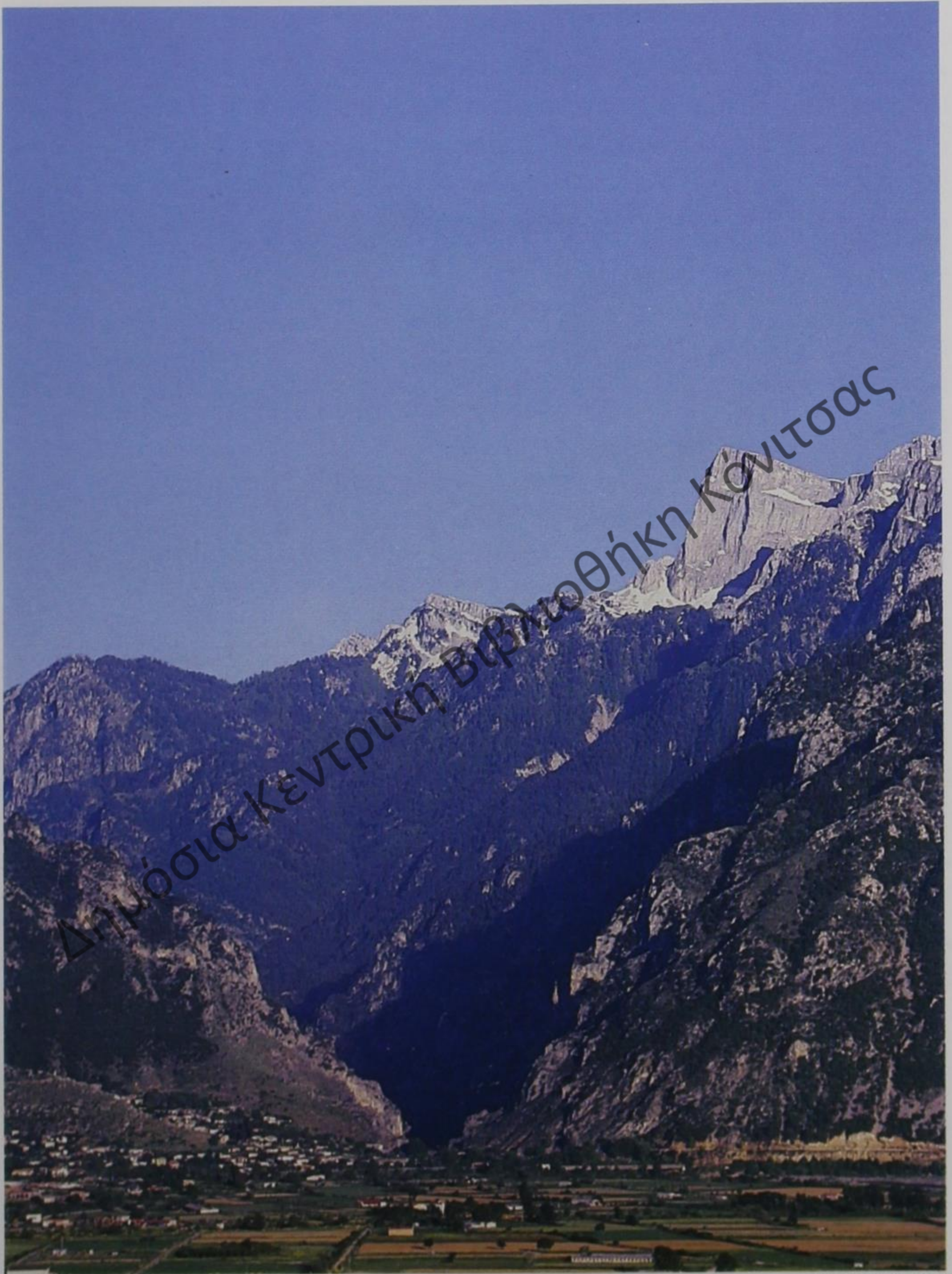
Η διάρκεια όλης της διαδρομής είναι περίπου 10 ώρες και μέτριας δυσκολίας.

γ. Δέση - Δρακολίμνη

Το μονοπάτι αυτό αρχίζει από σημείο του προηγούμενου μονοπατιού, κοντά στη θέση Δέση, που ευρίσκεται σε απόσταση μισής ώρας από τη Μονή Στομίου.

Από την αφετηρία ανηφορίζοντας συνεχώς, περνώντας από δάση κωνοφόρων, περνά από τις κορυφές Αμάραντος και Νταβάλιστα και αφού ανεβεί το ρέμμα Τσουμάνη, που αποτελεί ένα άλλο πέρασμα της οροσειράς της Τύμφης, καταλήγει στην Ξηρόλιμνη. Από εδώ η διαδρομή μέχρι την Δρακολίμνη είναι περίπου μία ώρα, ενώ η συνολική διαδρομή είναι πέντε ώρες.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



Η είσοδος της χαράδας Αώου
The entrance of the Aeos Ravine
Der Eingang der Schlucht des Aeos

PHOTO B. RAPTIS



Χαράδρα Αώου
The Aeos ravine
Die Schlucht vom Aeos

PHOTO P. KIRITSIS

PREFACE

This book is published at the expense of the municipality of Konista, and its aim is to promote the Aaos ravine, which is a monument of natural beauty and of rich and rare flora and fauna. The project was financed by the Community Programme "Leader".

We do hope that with this book we contribute to the introduction of the recreational possibilities and the rational touristic development of this unknown and yet magnificent region of Greece.

The subject of this book is the geographical position and the morphology of the Aaos ravine. General information on the ecosystem is given, as well as the routes the visitors can follow, for a better acquaintance with the area.

Mr. Iordanis Hatzimeletiou, Forester, and Mr. Athanasios Katis, Executive Forester, supervised the writing and publication of this book.

We would like to thank Mr. Lampros Raptis, photographer, Mr. P. Kiritsis and Mr. H. Papaioanou who have generously loaned the photographs of this book.

We would like to thank the Mayor of Konitsa, Mr. Prodromos Hatzieframidis whose undivided support made the publication of this book possible.

GEOGRAPHICAL POSITION

The Aaos ravine is part of the Vikos-Aaos National Park and it is located in the northwest of the Pindos range and in the southeast of Konitsa in the Prefecture of Ioannina.

The ravine lies to the southeastern and western slopes of Mounts Trapezitsa - Roidovouni, which are branches of Mount Smolikas. Its direction is from northwest to southeast.

The Aaos river, famous for its natural beauty, flows down the ravine. The maze-like river attracts many tourists who can enjoy the sports of canoeing-kayaking, as well as the unique beauty of the landscape.

Access to the ravine is possible by the single-arched stone-bridge of the Aaos river, which is built at the lower end of the town of Konitsa.

Konitsa lies to the north of the Prefecture of Ioannina and it is built at the foot of Mount Trapezitsa, at the altitude of 650m. The town is accessible by the Ioannina-Kozani national road and it is 65km far from Ioannina.

MORPHOLOGY OF THE AOOS RAVINE

The Aaos ravine lies, as mentioned above, between Timfi and Smolikas with altitudes ranging from 440m (Konitsa bridge) to 2032m for the Smolikas range and 2497m for the Timfi range.

A special characteristic of the ravine is the intense topographical morphology, with steep inclinations and unusual altitude alternations.

These characteristics can be especially seen near Konitsa, en route for the Stomio Monastery and they depict the magnificence of the landscape.

Generally, in the western part of the Aaos ravine, inclinations are intense but not steep in contrast with the eastern part which has the form of a gorge with high and vertical walls.

The Aaos ravine is a deep cut into the mountainous terrain of the northern Pindos and it was formed by the erosive force of water in the course of time.

The water is responsible for the craggy shape of the mountainsides. Its erosive force sweeps away solid materials and deposits them on the lower parts of the mountains.

However, vegetation covers almost the whole ravine, even the vertical rocky spots.

HYDROLOGIC CONDITIONS

The main feature of the area is the Aaos river, which has its springs in the Valia Kalda National Park. Its total length, from its springs to the plain of Konitsa, is about 50km.

The hydrologic net of the area comprises numerous mountain brooks of steady but mostly seasonal flow. These are responsible for the steep inclinations on the slopes. The erosion is greater mainly on barren parts which is a characteristic of the Alpine zone.

Springs can be found mainly at the lower attitudes where the subsoil is mostly composed of limestone.

On the contrary, in the parts where the flysch is predominant, springs can be found even at higher altitudes. Considering the fact that limestone covers the greatest part of the area, we would advice the visitors to have a good supply of water with them, since springs cannot be found at higher altitudes.

CLIMATE

The climate in the Aaos ravine is determined by the altitude. At the lower altitudes, along the Aaos river, the climate gets colder.

Snowfalls are heavy during the winter months and the higher altitude areas are covered with snow from October till May.

Glaciers can be seen on the slopes of Gamila especially in the deep ravines and folds of the ground. Remains of an old glacier can be seen on the way from Konitsa to the Stomio Monastery. (Karvounis lakos).

FLORA - FAUNA

The Aaos ravine is one of the few remaining "museums" of nature in Greece, as far as Fauna and Flora are concerned. Man-related interventions have been few because the area is not easily accessible. This way, the ecosystem has been preserved and evolved according to the laws of nature.

The only man-related activity is the pasture of a small number of flocks which doesn't affect the natural balance because the flocks range through a large area.

FLORA

The vegetation of the Aaos ravine can be divided into five zones:

1. Riverside vegetation zone
2. Sub-mediterranean vegetation zone
3. Zone of Beech and fir-forests
4. Zone of coniferous forests
5. Sub-alpine and alpine zone

A. Riverside vegetation zone

This zone covers a narrow strip of ground along the riverbanks and it is approximately 50m wide. Hydrophilous vegetation dominates in this zone including: Plane-trees (*Platanus orientalis*), Alders (*Alnus glutinosa*), various types of willows (*Salix* sp), while Black poplars (*Populus nigra*) rarely occur.

Planes with thick crown and hollow trunks occupy the area from the bridge of Konitsa to the irrigation dam. Planes are gradually replaced by willows and Alders from the dam and further up. As we proceed to the interior of the ravine the vegetation changes again. Ashes (*Fraxinus* sp), Maples (*Acer* sp), Black-Pines (*Pinus nigra*) occur near the riverbanks, something that is extremely rare because the biological qualities of these species are different to those which grow basically on the riverside zone like willows and planes which can endure the inundation of water.

B. Sub-mediterranean vegetation zone

This zone comes after the riverside vegetation zone and reaches occasionally as high as 1200m.

Its lower parts begin in the western section of the ravine which is near Konitsa. In this area the soil has been washed away as a result of intensive overgrazing in the past and the vegetation is largely composed of Jerusalem Sage (*Phlomis fruticosa*), Sage (*Salvia officinalis*) and box-bushes (*Buxus Sempervivens*).

In the interior of the Aaos ravine, above the previously mentioned zone appear the following species: The Hornbeam (*Carpinus* sp), the Mastic tree (*Pistacia* sp), the Blackberry (*Rubus* sp), the Sumach (*Rhus* sp), the Ash (*Fraxinus* sp), the Mountain Ash (*Sorbus* sp), the Hop-Hornbeam (*Ostrya carpinifolia*), the Maple (*Acer* sp), the Silver Linden (*Tilia* sp), the Hazel (*coryllus* sp), the Oak (*Quercus* sp), the Cornelian cherry (*Cornus* sp) the Horse-Chestnut (*Aesculus hippocastanum*) e.t.c.

There is a transitional zone between the Sub-mediterranean vegetation zone and the Beech and Fir-zone which is covered with mixed forests of Black Pine (*Pinus nigra*), Beech and Fir and other broad-leafed species.

C. Zone of beech and Fir-forests

It appears above the sud-mediterranean zone and reaches the tree-line, at an altitude of approximately 1800m. This zone is dominated by Fir (*Abies hybridogenus*) and beech (*Fagus silvatica*).

D. Zone of coniferous forests

This zone is characterized by the presence of the Bosnian Pine (*Pinus Leucodermis*), which forms pure stands on Trapezitsa while on the Timfi range it forms mixed forests with beech. Scattered Bosnian pines (*Pinus leucodermis*) can be found even at the altitude of 2300m on the driest and most precipitous points. Trees can be found even on the vertical and steep cliffs of Gamila, defying every law of nature.

E. Sub-alpine and alpine zone

The sub-alpine and alpine zone occur above the tree-line and as far as the summits of the Trimfi range. In this area the climate is unfavourable for the growing of forests so only hardy grassy plants appear.

FAUNA

The Aaos ravine forms a habitat for a great variety of animal species because it serves as a refuge for a lot of birds, mammals and fish.

a. Mammals

They constitute the most important parameter of the ecosystem. All the large and rare mammals existing in Greece can be found here. The most important of these are:

1. The wild goat (*Rubicapra rubicapra*): It can be found in small numbers, on the steep slopes of Gamila and Trapezitsa.
2. The brown bear (*Ursus arctus*): The Aaos ravine is a vital habitat for the brown bear, which is threatened by extinction in our country.
3. The wolf (*Canis lupus*): The wolf is one of the carnivorous animals which can be found in the ravine.

4. The roe-deer (*Capreolous capreolous*): Its systematic hunting in the past has dramatically reduced the existing population.
5. The wild boar (*Sus scrofa*): It can be found in large numbers because of its high reproductive ability.
6. The otter (*Lutra Lutra*): This rare mammal lives at the banks of the Aaos river and feeds on fish.
7. The lynx (*felix lynx*): The lynx used to live in the area but today it has almost become extinct.

Smaller mammals, like the hare, the fox, the ferret, the squirrel e.t.c. can also be found in the ravine.

b. Birds

The ecosystem of the ravine serves as a refuge for rare and common birds.

The most wide-spread species are the chaffinch, the thrush, the woodpigeon, e.t.c.

The rare species that can also be found in the ravine are: the ring ouzel, the black woodpecker, the willow tit.

The most important birds of prey are: the golden eagle, the booten eagle, the peregrine and the short-toed eagle.

c. Fish

The Aaos river with its clear and rushing water which run very deep at places, constitutes an ideal habitat for the trout (*Salmo trutta dendex*).

PATHS

The Aaos ravine is a unique natural phenomenon. The magnificent summits of Gamila and its abruptly rising slopes which get very close and form an outlet in the south, can only be compared with the most beautiful landscapes in the world.

The craggy mountainsides at the beginning of the ravine and the eroded cliffs shape various geomorphological formations, adding a wild beauty to the landscape.

Visiting the ravine can be a special experience since it is a rare landscape of incomparable beauty and an ecosystem where the influence of man has been minimal.

To make the visit to this extremely beautiful place possible, the visitor should follow the paths which are mentioned in detail below:

a. St Athanasios - Trapezitsa - Roidovouni

Its starting point is the country church of St. Athanasios which is located at the highest point of Konitsa, on the provincial road to Distrato.

The path traverses richly wooded areas of Black pine and fir, while forests of Bosnian pines are to be found higher up.

Walking up the path can be extremely interesting for the visitor who can enjoy the beauty of the forest as well as the panoramic view of the Timfri range, the Aaos ravine and the greater Konitsa area when he reaches the summits of Trapezitsa (2022m) and Roidovouni (1977m).

The summits of Trapezitsa and Roidovouni can be reached in about three and a half hours, starting from Konitsa and the path is of medium degree of difficulty.

b. The Aaos bridge - The Stomio Monastery - Skamneli

This is the most important path, because the visitor has the opportunity to walk along the whole ravine.

Its starting point is the stone bridge of the Aaos river, which is situated at the point where the ravine gives way to the plain of Konitsa.

At this point, it would be good to say that a few things about the stone bridge, which was built by the famous craftsmen of the village of Pirsogiani and it is a masterpiece of traditional masonry. The bridge is 40m long and stands 20m above the river. It was built in 1870-1871 by the craftsman Ziogas Frontzos, at the expense of several prominent locals at the time.

The bridge has been unexpectedly strong since it has stood up to

several overflows of the Aoos river.

A country lane, which has been opened up for the needs of the water supply of Konitsa, starts from the southern end of the bridge. Following the road and at places the path, one can reach the Stomion Monastery after an hour's walk. The Monastery is built on top of a vertical rock. The surrounding landscape, and especially its northern and eastern part, is wild with pine trees growing on towering rocks.

The Stomio Monastery was built in 1774.

Few monks stayed there from time to time, but it was deserted most of the times. The reconstruction of the monastery has recently started.

On the way to the Stomion Monastery in the western part, Mediterranean and river - side vegetation is to be found, while the eastern part is covered by Black pine and various deciduous forests.

From the monastery the path proceeds upwards in an easterly direction, crossing thick coniferous forests and it passes through a beautiful plateau called "Miga" (Fly) which is worth visiting. Then we come to the highest point of the path, the "Karteros pass". It one of the few passages of the Timfi range and lies between the "Tsouka Arossia" and "Avalos" summits at the altitude of 2350m.

Here forests are non - existent and only grassy vegetation can grow.

From this point the path proceeds downwards and within a 3 hour walk we reach the village of Skamneli in Zagoria.

It takes about 10 hours to walk through the path and it is of medium difficulty.

c. Dessi - Dracolimni

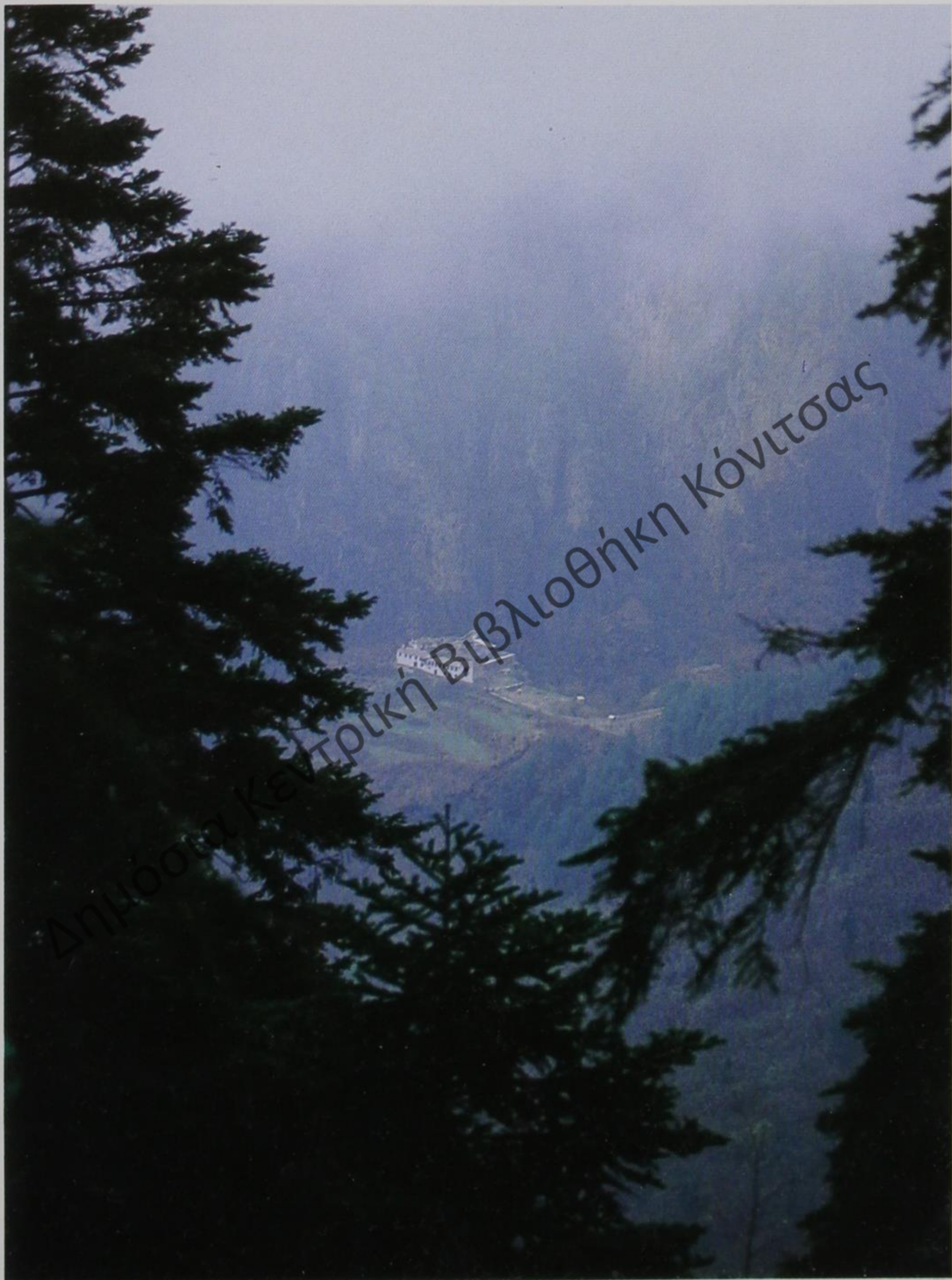
This path branches off from the previous path, near the point "Dessi", which is half an hour's walk from the Stomion Monastery.

The path proceeds upwards and runs through coniferous forests. It crosses the Amarantos and Davalista summits, goes up the Tsoumani brook, which is another pass of the Timfi range, and lead up to Xirolimni (Dry lake). From here, it is an hour's walk to Drakolimni and the whole route can be covered in 5 hours.

In conclusion, we would like to inform the visitors that the three above mentioned paths have been signposted with the support of the Municipality of Konitsa.

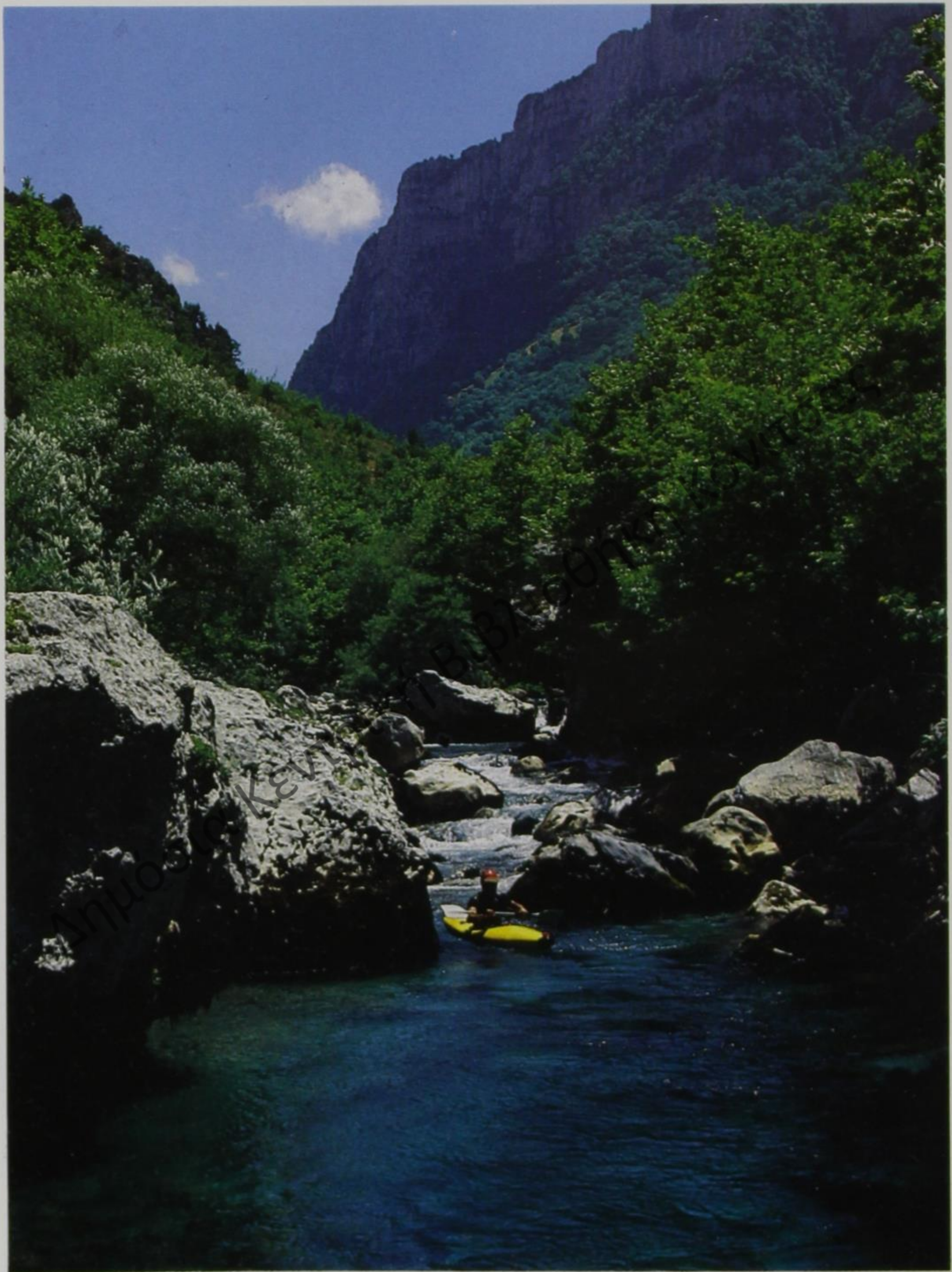
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



Μονή Στομίου
Stomio Monastery
Das Kloster Stomiu

PHOTO B. RAPTIS



Κανόε-καγιάκ στον ποταμό Αώο
Kanoë -kajak at Aios river
Kano-kajak in dem Fluß Aios

PHOTO P. KIRITSIS

VORWORT

1. Dieses Buch wird auf Kosten der Gemeinde von Konitsa herausgegeben. Ziel dieser Ausgabe, ist es, der Öffentlichkeit die Schlucht des Flußes Aaos, die ein Monument der Schönheit der Natur darstellt, und die zugleich ein Gebiet ist die reiche und seltene Flora und Fauna birgt, vorzustellen. Die Finanzierung wurde vom Gemeindeprogramm "Leader" Überreicht.

2. Diese Ausgabe wird mit der Hoffnung begleitet, das wir diesen unbekanntem aber doch so wunderschönen Teil Griechenlands mehr ans Tageslicht hervobringen zu können, um das Angebot an Unterhaltung in diesem Gebiet zu steigern. Weiterhin un dieses Stück Land rational im touristischem Aspekt weiterzuentwickeln und letztendlich um zum Auftrieb dieses Teils Griechenlands beizusteuern.

Objekt dieser Ausgabe ist die Bezugnahme der Geographischen Lage und der Morphologie der Schlucht des Aaos, sowie auch allgemeine Informationen über dieses Ökosystem und die Strecken die man verfolgen kann um mit der Schlucht eine Bekanntschaft zu schließen.

Die Abfassung und Ausgabe dieses Buches, wurde von I. Hatzimeletiou, Forstwissenschaftler und A. Katis Technologe der Forstwirtschaft, assistiert.

Ein herzliches Dankeschön an den Fotografen L. Raptis, sowie auch P. Kiritsi und Ch. Papaioannou für die Verleithung des fotografischen Meterials zum Beitrag dieses Buches.

Schließlich, einen herzlichen Dank an den Bürgermeister von Konitsa, P. Hatziefraimidis, für seinen unteilbaren Beistand zur Veröffentlichung dieses Heftes.

GEOGRAPHISCHE LAGE

Die Schlucht des Aaos ist ein Teil des Nationalwaldes Vikos-Aaos und befindet sich im nordwestlichen Teil des Berges Pindos in Epirus, im Kreis von Ioannina, südöstlich von Konitsa.

Sie bildet sich am südöstlichen und westlichen Abhang der Berge Trapesitsa - Roidovouni, die eine Abzweigung des Gebirges Smolika sind, mit einer Richtung vom nordwest nach südosten.

Die Schlucht wird vom Fluß Aaos durchfloßen, der durch seiner natürlichen Schönheit und seinem Zauber bekannt ist. Die Unentwirrbarkeit und die Heftigkeit des Flußes locken die Menschenmassen an. Diese Eigenschaften machen diesen Fluß einzigartig für Wassersportarten (Kanu-Kajak), sowohl wie auch für Besucher die die einmalige, idyllische Gegend genießen können.

Der Zugang der Schlucht ist durch eine steinerne Brücke des Flußes Aaos möglich, die sich am unteren Ende der Stadt Konitsa befindet.

Konitsa befindet sich am nördlichen Ende des Kreises von Ioannina, am Fuß des Berges Trapesitsa, in einer Höhe von 650 m. Der Zugang ist durch die Autobahn Ioannina-Kosani möglich, 65 km. von Ioannina entfernt.

DIE GESTALTUNG DER SCHLUCHT VON AOOS

Die Schlucht von Aaos befindet sich, wie schon vorbemerkt wurde, zwischen den Bergen Tymphi und Smolika. Die niedrigste Kote der Schlucht liegt bei 400 m. (an der Brücke von Konitsa) und die höchste bei 2032 m. bei der Bergkette Smolika und 2497 m. an der Bergkette Tymphi.

Charakteristisch ist die Bildung der Schlucht mit ihren steilen Abhängen, den großen Schwenkungen und den überraschenden Erhebungen.

In der Nähe von Konitsa, auf der Strecke zum Kloster vom Stomiou, kann man zahlreiche Biegungen der Gesteine betrachten, die eine ästhetische Besonderheit bilden. Zudem befinden sich südöstlich besonders viele Erhebungen die der Schönheit der Landschaft noch mehr zur Geltung bringen. Im allgemeinen sind die im westlichen Teil der Schlucht Schwenkungen groß, aber nicht steil, im Gegensatz zu ihrem östlichen Teil, der einem Gebirgspaß mit hoher und steiler Wandung gleicht.

Die Schlucht von Aaos bildet einen Schnittpunkt im Relief des nördlichen Pindos und wurde über Jahrtausende hindurch, aufgrund der kerrosiven Eigenschaft des Wassers, gebildet. Das Wasser ist für die starken Biegungen an den Abhängen der Berge verantwortlich, weil seine kerrosive Wirkung harte Materialien am Fuß des Berges absetzt.

Trotzdem bedeckt die Vegetation fast den ganzen Umfang, auch an den steilen, felsigen Stellen.

DAS WASSER-VERHÄLTNIS

Das besondere Merkmal der Gegend ist der Fluß Aaos, der im Nationalwald der Valia Kalda quellt, mit einer Gesamtlänge von 50 km., von den Quellen bis zu seinem Ausgang in der Ebene von Konitsa.

Das Wassernetz der Gegend schließt zahlreiche periodische und einige standhafte Gebirgzüge ein. Diese sind für die heftigen Schwenkungen an den Abhängen verantwortlich.

Die Kerrosion ist ziemlich fortgeschritten und hauptsächlich an den unfruchtbaren Stellen erkennbar, wo der Wald wenig deckt, an den starken Neigungen. Dies ist ein Phänomen das man in den Alpenzonen begegnet.

Was die Quellen betrifft, so hängt ihre Erscheinung vom Fundament ab, das hauptsächlich aus Kalkstein besteht. Diesen Quellen trifft man meistens bei niedrigen Koten an, wegen der Risse die es im Gestein gibt.

Weil aber im allgemeinen Forschungsgebiet der Kalkstein dominiert, ist die Existenz der Quellen in den mittleren und niedrigen Koten der Schlucht selten.

Folglich wäre es am angebrachtsten, das der Besucher das Wasser für seinen privaten Gebrauch besorgt, wenn er die Gegend nicht ausreichend kennt.

WETTERBEDINGUNGEN

Das Klima der Gegend der Schlucht von Aaos variiert in Übereinstimmung mit der Kote. Im niedrigen Teil, entlang des Flußes Aaos, ist das Klima Mittelmeerfeucht, aber während man höher steigt, wird das Klima kälter.

Schneefälle sind während der Winterzeit stark und Gebiete in den höheren Koten bleiben ab Mitte Oktober bis Mai mit Schnee bedeckt. Gletscher werden in der Gegend beobachtet, an den Abhängen von Gamila und speziell in den tiefen Schluchten und Biegungen des Bodens. Auf der Strecke von Konitsa nach dem Kloster von Stomiou, begegnet man Resten älterer Gletscher (die Grube Karvounis).

FLORA-FAUNA

Die Schlucht von Aaos ist vom Aspekt der Flora und der Fauna eins der letzten überbliebenen Naturmuseen in Griechenland.

Aufgrund der schweren Zugänglichkeit der Gegend, ist der frühere und gegenwärtige Menscheneinfluß auf die Natur gering, so das diese unberührt bleibt und sich mit den Gesetzen der Natur weiterentwickelt.

Die einzige Menschliche Tatkraft die heutzutage in der Schlucht des Aaos durchgeführt wird, ist das Weiden einer geringen Anzahl von Tieren, die sich in einer großen Landfläche bewegen und sodurch die Umwelt nicht bedeutend belasten.

FLORA

Die Vegetation der Schlucht von Aaos kann in fünf Zonen geteilt werden:

1. Ufervegetationszone
2. Mittelmeer-vegetationszone
3. Zone der Buchen - und Fichtenwälder
4. Zone des Nadelholzes
5. Zone der außerwäldlichen hohen Gebirge

a. Ufervegetationszone

Diese Zone beginnt in der Höhe der Oberfläche des Flußes und dehnt sich in einem schmalen Landstreifen parallel des Ufers aus, mit einer Breite von ungefähr 50 m.

Sie wird hauptsächlich von wasseraufnehmender Vegetation bedeckt, wie z.B. die Platane (*Platanus Orientalis*), der Erlenbaum (*Alnus Glutinesa*), verschiedene Weidenbaumarten (*Salix Sp.*), während die schwarze Pappel (*Populus Nigra*) seltener auftritt.

Von der Brücke von Konitsa bis zum Bewässerungsdamm dominieren die Platanen mit ihrem dichten Laub und ihren hohlen Stämmen. Vom Damm ab und aufwärts, werden die Erscheinungen der Platanen spärlicher, Pappeln und Erlenbäume übernehmen die Mehrheit. Auf dem Weg ins innere der Schlucht, ändert sich die Vegetation wieder, mit der Erscheinung des Fraxus (*Fraxinus Sp.*), des Ahorns (*Acer Sp.*), der schwarzen Pappel (*Pinus Nigra*), in der Nähe

des Flußes. Dies ist eine wahre Seltenheit, weil die Vegetation an den Ufern hauptsächlich von Pflanzenarten gebildet wird die eine große Widerstandsfähigkeit gegen die Wasserflut besitzen, wie z.B. die Pappeln und die Platanen. Im Gegensatz zu ihren Merkmalen werden die zwei letzten Arten in die Bergflora eingetragen, deren biologische Eigenschaften nicht mit denen der Ufersarten übereinstimmen.

b. Mittelmeer-vegetationszone

Diese Zone erscheint direkt nach der Uferzone und reicht an manchen Stellen ungefähr bis an die 1200 m.

Erst erscheint sie im westlichen Teil der Schlucht, der sich in der Nähe von Konitsa befindet und in dem, wegen der großen Degradierung des Bodens, aufgrund der uneingeschränkten Weide früherer Jahre, die Büschelchen der Sfaka (*Phlonis Frytica*), die *Salvia officinalis*, sowie auch die Büschelchen des Buschbaumes (*Buxus Semperuimens*) dominieren.

Im Inneren der Schlucht des Aaos, sowohl wie in der vorerwähnten Zone des westlichen Teils, erscheinen Arten wie z.B. der Gavros (*Carpinus Sp.*), die wildlebende Kichererbse (*Pistacia Sp.*), die Wildrose (*Rubus Sp.*), das Fustikholz (*Phus Sp.*), der Fraxus (*Fraximus Sp.*), Arten der Sorvia (*Sorbus Sp.*), der Ostria (*Ostrya Carpinifolia*), das Ahorn (*Acer Sp.*), verschiedene Lindenarten (*Tilia Sp.*), der Haselnussbaum (*Coryllus Sp.*), Eichenarten (*Querus Sp.*), der Kornelkirschbaum (*Cornus Sp.*), der Kastanienbaum (*Aesculus Hippocastanum*) u.s.w.

Die transitive Zone der Mittelmeer-vegetationszone, in Verbindung mit der Buchen- und Fichtenwälder Zone, ist die Mittelmeervegetationszone der weniger wärmelebenden Nadelhölzer, mit der schwarzen Pappel (*Pinus Nigra*) als Represanten. Die schwarze Pappel findet man als Kreuzung mit der Buche und der Fichte, sowohl wie mit anderen Breitblatt-Bäumen.

c. Zone der Buchen und Fichtenwälder

Diese erscheint meistens über der vorerwähnten Zone und reicht bis and die Waldrände, in Höne von ungefähr 1800 m. Die hauptsächlichsten Arten, die in dieser Zone angetroffen werden, sind: die wasserlebende Fichte (*Abies*

Hybridogenus) und die Buche (*Fagus Silvatica*).

d. Zone des Nadelholzes

Charakteristisch für die Zone ist die weiße Pinie (*Pinus Leucodermis*), die man in ihrer unvermischten Art in Trapesitsa antrifft, während man sie in vielen Verbindungen mit der Buche, auf der Bergkette Tymphi findet. Weiterhin trifft man einzelne weiße Pinien bis 2300 m. Höhe, in den meist unfruchtbaren und abschüssigen Plätzen. Hier erscheint auch das Phänomen, das Bäume sogar an den senkrechten Abhängen von Gamila wachsen und so die Gesetze der Natur verachten.

e. Zone der Außerwäldlichen hohen Gebirge

Sie streckt sich vom Waldrand bis zu den höchsten Gipfeln der Bergkette von Tymphis. Hier sind die Wetterbedingungen so abfällig, das das Wachsen eines Waldes fast unmöglich machen, sodass dort nur widerstandsfähige, grasähnliche Pflanzen gedeihen.

FAUNA

Die Schlucht von Aaos ist ein naturgebildeter Platz für verschiedene Tierarten, weil es einen ausgezeichneten Zufluchtsort für viele Vogelarten, Säugetiere und Fischarten darstellt.

a. Säugetiere

Sie sind zweifellos die wichtigste Basis des Ökosystems. Hier treffen sich die größten und seltensten Säugetiere die in unserem Land existieren. Die wichtigsten sind die folgenden:

1. Die Wildziege (*Rubicapra rubicapra*): In kleinen Gruppen an den steilen Abhängen von Trapesitsa und Gamila anzutreffen.
2. Der Bär (*Ursus arctus*): Die Schlucht von Aaos ist ein wichtiger Lebensplatz für den Bären, der vom Aussterben bedroht wird.
3. Der Wolf (*Canis lupus*): Der Wolf ist ein Fleischfresser, den man in kleinen Gruppen in der Schlucht des Aaos antrifft.

4. Das Reh (*Capreolus capreolus*): Seine systematische Jagd der früheren Jahre, hat die Anzahl dieser Tiere radikal gesenkt.

5. Das Wildschwein (*Sus scrofa*): Man findet es in größeren Gruppen, wegen seiner Eigenschaft sich rapide fortzupflanzen.

6. Die Vidra (*Lutra lutra*): Dieses seltene Säugetier lebt am Ufer des Aaos und ernährt sich von Fischen.

7. Der Ligas (*Felix Lynx*): Früher lebte der Ligas in dieser Gegend, aber heutzutage ist er fast ausgestorben.

In der Gegend leben auch kleinere Säugetiere wie der Hase, der Fuchs, der Marder, das Wiesel, das Eichhörnchen u.s.w.

b. Vögel

Das natürlich Ökosystem der Schlucht bietet Zuflucht für große Vogelscharen, unter denen es auch seltene Arten gibt.

Die Arten die sich bis jetzt am meisten fortgepflanzt haben, sind: der Fink, die Drossel, die Wildtaube u.s.w.

Weiterhin bewohnen auch andere Vogelarten die Schlucht. Arten die für unser Land eine Seltenheit sind, wie z.B. die Schneedrossel, die Wasserramsel, der schwarze Specht, die Haubenlerche.

Die wichtigsten Raubvögel sind: der Goldadler, der Königsadler, der Falke und der Schlangennadler.

c. Fische

Der Aaos mit seinen klaren Gewässern, seinen intensiven Strom und seiner stellenweisen Vertiefungen, bildet einen idealen Lebensplatz für die wilde Forelle (*Salmo trutta dandex*). Hier befinden sich auch andere Fischarten wie z.B. der Hering, die Briana, das Sirtari, das Hali, die Platitsa.

DIE PFADE

Die Schlucht von Aaos ist ein einzigartiges Naturphänomen. Ihre prachtvollen Spitzen der Gamila und seine senkrechte Abhängungen die den

gesamten südlichen Bergteil einschließen, stehen in keinem Sinn irgendeiner Landschaft auf der Welt nach.

Die steilen Biegungen am Anfang der Schlucht, die rüden Erhebungen und die stark karrosive Landschaft, verleihen dem Gebiet einen unerwarteten, wilden Charakter und erzeugen verschiedene geomorphologische Formen.

Der Besuch der Schlucht ist eine einmalige Erfahrung, weil diese eine seltene Landschaft von unverwechselbarer Naturschönheit ist und zugleich ein Ökosystem in dem der Menscheneinfluß gering ist.

Um diesen Besuch möglich zu machen, dieser von größter Schönheit Schlucht Bekanntschaft zu schließen, muß der Reisende bestimmte Strecken antreten, die nachstehend erwähnt werden.

a. Ag. Athanasios - Trapesitsa - Roidovouni

Der Beginn dieser Strecke befindet sich an der Kapelle des Ag. Athanasios, die sich am höchsten Punkt von Konitsa befindet, an der Landstraße Konitsa - Distrato.

Der Pfad verläuft während der ganzen Strecke zwischen dichten Wäldern von Buchen und Fichten, während es an höheren Stellen Wälder von weißen Fichten gibt.

Die gesamte Strecke ist für den Besucher äußerst interessant, weil er einen wunderschönen Wald betrachten kann und von den Spitzen der Trapesitsa (Höhe 2022 m.) und des Roidovouni (Höhe 1977 m.) einen panoramischen Ausblick auf die Bergkette von Tymphi, der Schlucht von Aaos, sowohl wie auf der gesamten Gegend von Konitsa hat.

Die Zeit die von Konitsa bis Trapesitsa und Roidovouni benötigt wird, ist ungefähr dreieinhalb Stunden. Der Pfad ist nicht besonders schwer zu laufen.

b. Die Brücke von Aaos-Das Kloster von Stomiou-Skanneli

Dies ist eine mittlerweile bedetende Strecke, weil der Besucher so im Stande ist, die ganze Schlucht entlang zu durchqueren.

Der Beginn dieser Strecke liegt an der Steinbrücke des Flußes Aaos, die sich genau an der Öffnung befindet, an der der Fluß anfängt die Ebene von Konitsa zu durchfließen.

Bevor wir mit der Beschreibung der Strecke fortfahren, ist es wert sich etwas mit der Steinbrücke zu beschäftigen, dieses Wunder der Architektur, erbaut von Arbeitern aus Pyrsoyaniti. Sie hat eine Länge von 40 m. und eine Höhe von 20 m. über das Flußbett. Es wurde in den Jahren 1870-1871 vom Vorarbeiter S. Fronzo auf Kosten Verschiedener Bürger von Konitsa, die damals dort lebten, erbaut.

Die Brücke hielt sich überraschenderweise durch all' die Jahre stark, auch wenn es gegen zahlreiche Überflutungen des Flußes ankämpfen mußte.

Am südlichen Ende der Brücke, beginnt eine Landstraße die aufgrund des Wasserbedürfnisses der Leute von Konitsa geöffnet wurde.

Nach etwa einstündigem Lauf, teils die Landstraße, teils dem Pfad folgend, kommt man am Kloster von Stomiou an. Es ist an einem senkrechten Felsen errichtet. Die Landschaft um das Kloster und speziell der nördliche und östliche Teil, ist wild. Mächtige und hohe Felsen, und auf diesen Felsen gewachsene Pinien.

Das Kloster von Stomiou wurde im Jahre 1774 erbaut und wurde von Zeit zu Zeit von einigen Mönchen bewohnt, wurde aber auch oft verlassen. In den letzten Jahren hat man mit dem Wiederaufbau des Klosters begonnen.

Entlang der Strecke nach dem Kloster von Stomiou, treffen sich am westlichen Teil Pflanzenarten der Mittelmeer- und der Ufervegetation an. Der östliche Teil der Strecke wird von Wäldern schwarzer Pinien und Laubenartigen Bäumen bedeckt.

Vom Kloster von Stomiou führt der Pfad ständig Bergauf, in östlicher Richtung und durchquert dichte Nadelholzwälder. Er passiert die Stelle "Miga", eine wundervolle Hochebene, die sicher einen Besuch wert ist. Weiter der Strecke entlang, begegnen wir der Stelle "Perasma Karterou", einen der wenigen Pfade der Bergkette Tymphis, der sich zwischen den Spitzen "Tsouka Arosia" und "Avalos", in einer Höhe von 2350 m., bildet. Dies ist auch der höchste Punkt des Pfades.

Hier ist die Waldvegetation nicht existent und nur Büschelartige Pflanzenarten können sich hier vermehren.

Von diesem Punkt bergab und nach einem Lauf von ungefähr drei Stunden, kommen wir in Skanneli Zagoriou an.

Die Dauer dieser Strecke ist ungefähr 10 Stunden und nicht besonders schwer.

c. Desi - Drakolimni

Dieser Pfad beginnt an der selben Stelle wie der vorherige Pfad, in der Nähe von der Stelle Desi, die ungefähr eine halbe Stunde von Kloster von Stomiou entfernt liegt.

Von Beginn der Strecke, ständig Bergauf, durch Nadelholzwälder führt sie durch die Spitzen Amarandos und Davalista und nachdem man den Zug Tsoumani durchquert, kommt man bei Xirolimni an. Von diesem Punkt bis zu Drakolimni, dauert es etwa eine Stunde, während die sämtliche Strecke fünf Stunden dauert.

Zuletzt würden wir noch gerne bekanntmachen das diese drei Strecken von der Gemeinde von Konitsa erläutert worden sind.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



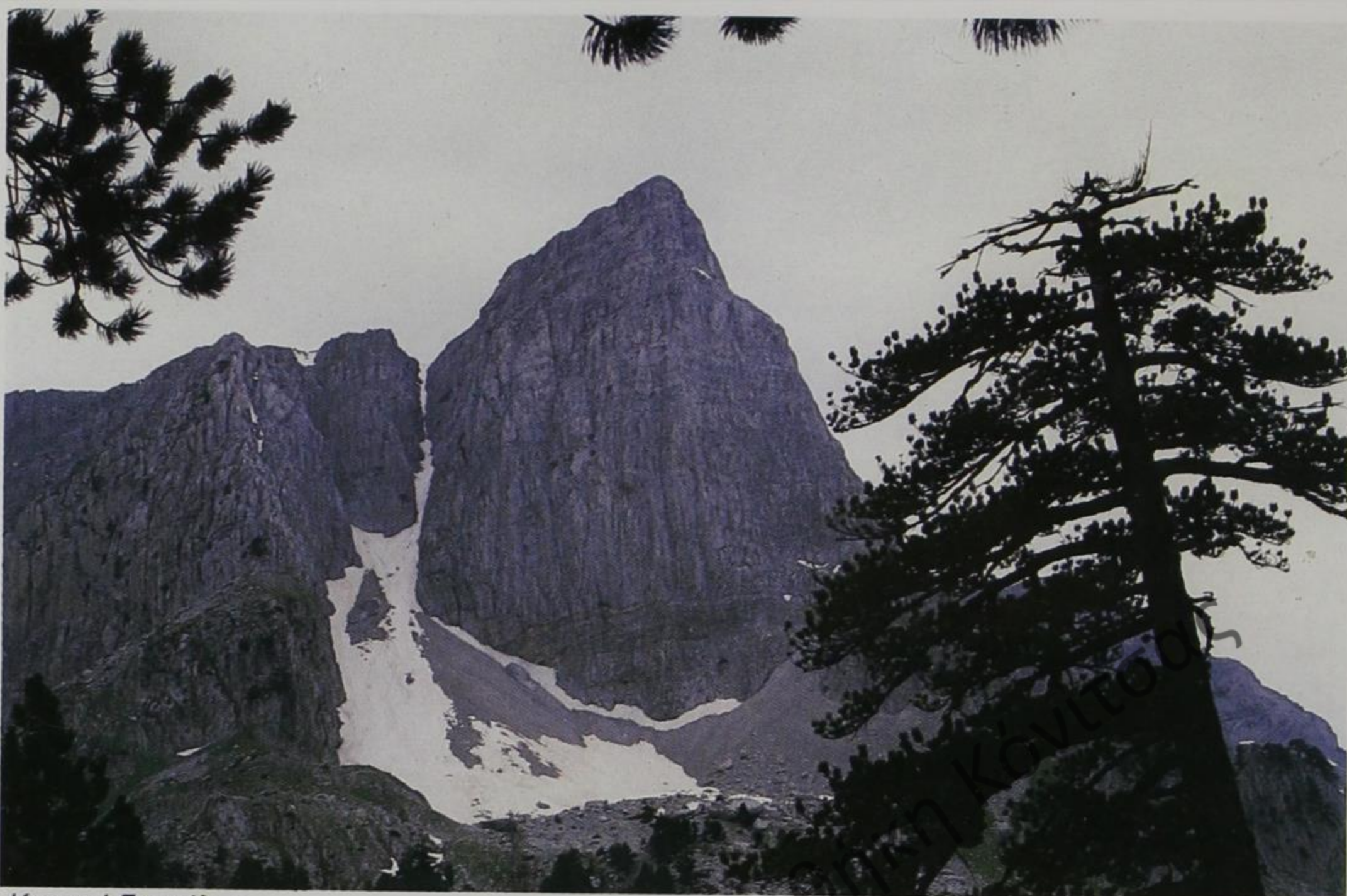
Πέρασμα Καρτερού (απέναντι Ροΐδοβούνι - Τραπεζίτσα)
Karteros pass (in the background Roidovouni - Trapezitsa)
Der Duchgang Karteru (gegenüber, Rodovouni, Trapezitsa)

PHOTO H. PAPAIOANOU



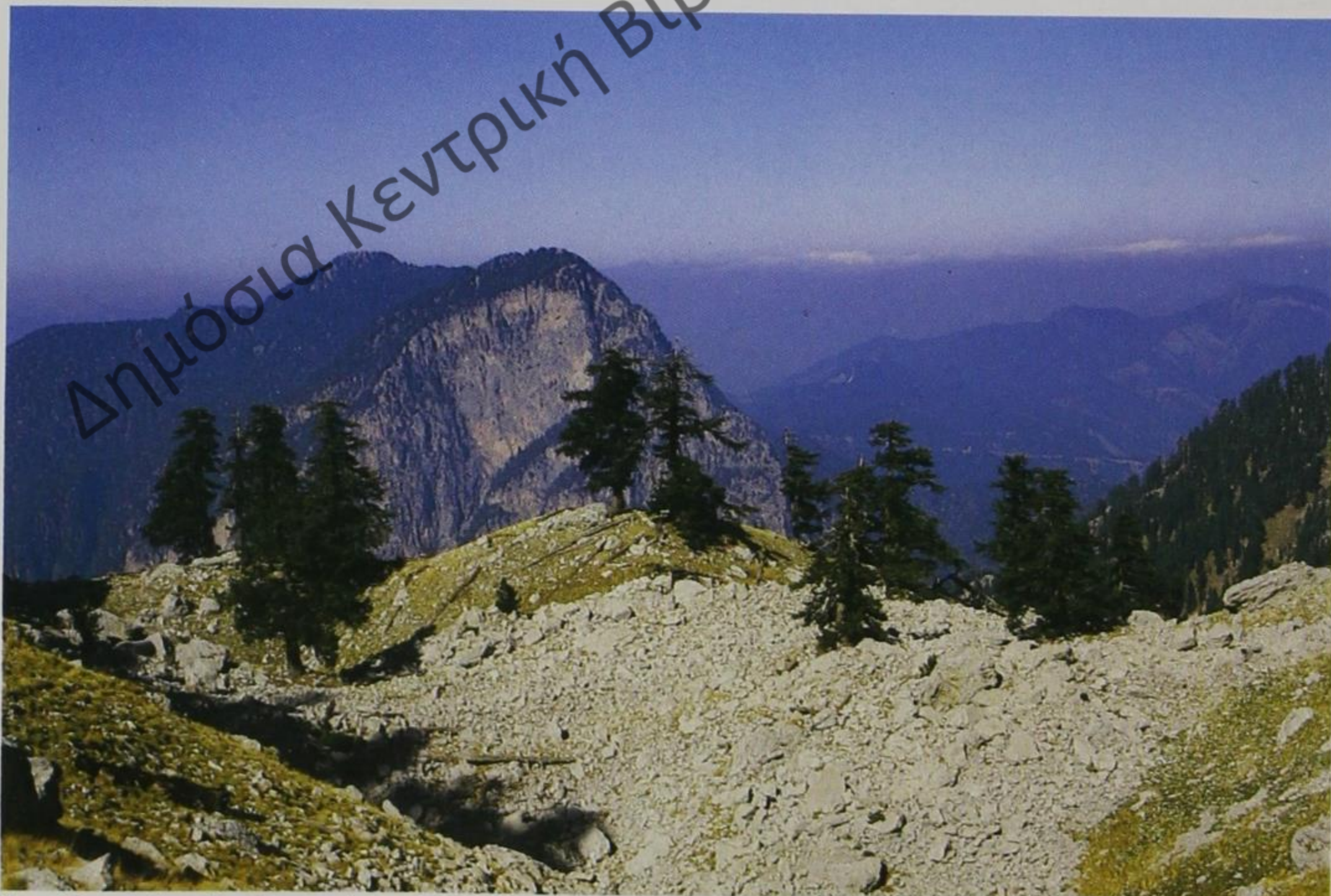
Χαράδρα Αώου
The Aaos ravine
Die Schlucht vom Aaos

PHOTO P. KIRITSIS



Κορυφή Γκαμήλας
"Gamila" peak
Die Berggipfel der Gamila

PHOTO H. PAPAIOANOU



Χαράδρα Αώου (Αμάραντος)
The Aaos ravine (Amarantos)
Die Schlucht vom Aaos (Amarantos)

PHOTO H. PAPAIOANOU

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ	2
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΑΡΑΔΡΑΣ ΑΩΟΥ	2
Υδρολογικές συνθήκες	3
Κλιματικές συνθήκες	4
Χλωρίδα - πανίδα	5
Χλωρίδα	5
α. Παρόχθια ζώνη βλαστήσεως	5
β. Παραμεσογειακή ζώνη βλαστήσεως	6
γ. Ζώνη δασών Οξυάς - ελάτης	7
δ. Ζώνη ψυχροβίων κωνοφόρων	7
ε. Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων	8
Πανίδα	8
α. Θηλαστικά	8
β. Πτηνά	9
γ. Ιχθείς	10
Μονοπάτια	10
α. Αγ. Αθανάσιος - Τραπεζίτσα - Ροιδοβούνι	11
β. Γέφυρα Αώου - Μονή Στομίου - Σκαμνέλι	11
γ. Δέση - Δρακολίμνη	13

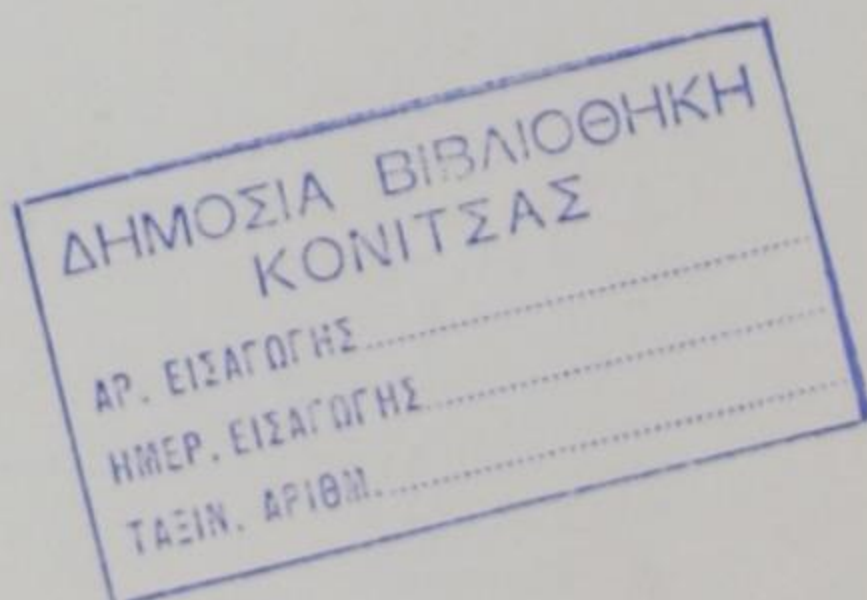
CONTENTS

	page
PREFACE	15
GEOGRAPHICAL POSITION	15
MORPHOLOGY OF THE AOOS RAVINE	16
HYDROLOGIC CONDITIONS	16
CLIMATE	17
FLORA - FAUNA	17
FLORA	17
a. Riverside vegetation zone	18
b. Sud - mediterranean vegetation zone	18
c. Zone of beech and Fir - forests	19
d. Zone of coniferus forests	19
e. Sub - alpine and alpine zone	19
FAUNA	19
a. Mammals	19
b. Birds	20
c. Fish	20
PATHS	20
a. St. Athanasios - Trapezitsa - Roidobouni	21
b. The Aaos bridge - The Stomio Monastery - Skamneli	21
c. Desi - Drakolimni	22

INHALT

	Seite
VORWORT	24
GEOGRAPHISCHE LAGE	24
DIE GESTALTUNG DER SCHLUCHT VON AOOΣ	25
DAS WASSER - VERHALTNIS	26
WETTERBEDINGUNGEN	26
FLORA - FAUNA	27
a. Ufervegetationszone	27
b. Mittelmeer - vegetationszone	28
c. Zone der Buchen und Fichtenwalder	28
d. Zone des Nadelholzes	29
e. Zone der Außerwaldlichen hohen Gebirge	29
FAUNA	29
a. Säugetiere	29
b. Vogel	30
c. Fische	30
DIE PFADE	30
a. Ag. Athanasios - Trapesitsa - Roidobouni	31
b. Die Brücke von Aooσ - Das Kloster von Storniou - Skamneli	31
c. Desi - Drakolimni	33

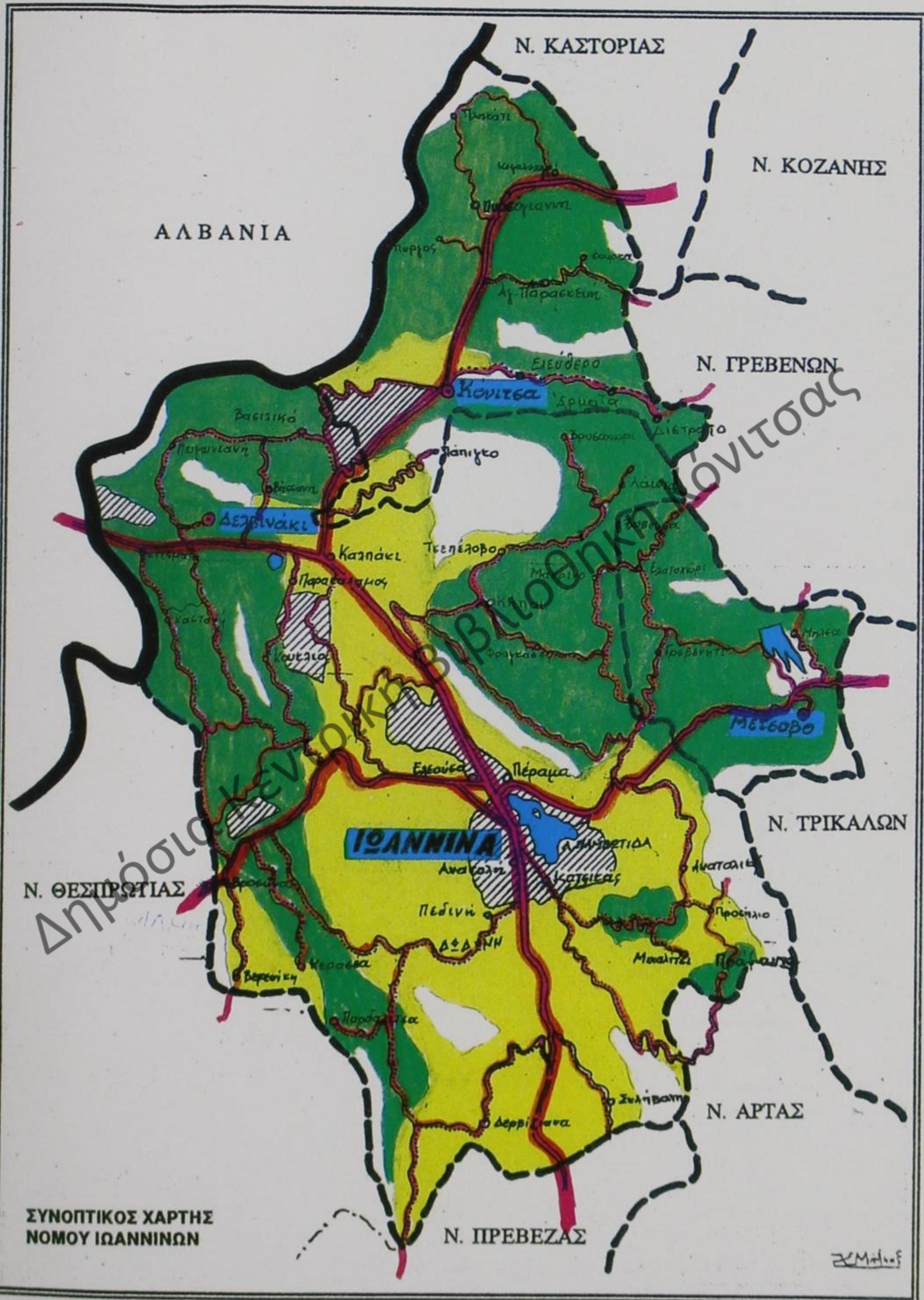
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



Copyright: **Α' Έκδοση Δήμος Κόνιτσας**

Διαχωρισμοί - Επιμέλεια Έκδοσης: **FILMA**

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: **Χαϊδεμένος Α.Ε.Β.Ε.**



ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ
ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Z. Mihos



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας



29978



KON